

Azərbaycan-ABŞ münasibətlərində yeni səhifə

Vaşinqton görüşü iki ölkə arasında əlaqələrin inkişafına təkan verəcək

Azərbaycanın Vətən müharibəsindəki qələbəsindən sonra ABŞ-də hakimiyyətə gələn Co Bayden riyakar, Ermənistanı əsaslanan siyasəti ilə ölkəmizlə münasibətləri korlayaraq, prezidentliyi dövründə İrəvana hər cür dəstək göstərməyə çalışıb. Bununla da Azərbaycan-ABŞ münasibətləri dərin böhran dövrünü yaşayıb.

Donald Tramp hakimiyyətə gələndən sonra isə iki ölkə arasında əvvəlki münasibətlər bərpa olunmağa başlamışdır. Azərbaycan-ABŞ münasibətlərinin yeni səhifəsi isə, təbii ki, avqustun 8-də Ağ Ev rəhbəri Donald Tramp və Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev arasında keçirilən ikitərəfli görüşdən başlayır. Donald Trampın dövləti ilə Prezident İlham Əliyevin ABŞ-yə işgüzar səfəri tarixi əhəmiyyət daşımaqla, iki ölkə arasında əlaqələrin inkişafına təkan verdi, münasibətləri yeni səviyyəyə yüksəltdi. Bu baxımdan səfər çərçivəsində iki ölkə arasında imzalanan sənədlər böyük əhəmiyyətə malikdir.

Xüsusilə Azərbaycan və ABŞ münasibətlərini strateji tərəfdaşlıq səviyyəsinə qaldıracaq iki ölkə lideri tərəfindən imzalanan "Azərbaycan Respublikası ilə Amerika Birləşmiş Ştatları arasında Strateji Tərəfdaşlıq Xartiyasının hazırlanması məqsədilə Strateji İşçi Qrupunun yaradılması haqqında Azərbaycan Respublikası Hökuməti və Amerika Birləşmiş Ştatları Hökuməti arasında Anlaşma Memorandumu" tarixi əhəmiyyət daşıyır. Memorandum qarşılıqlı maraq kəşb edən sahələrdə strateji tərəfdaşlığın gücləndirilməsinə xidmət edəcək Strateji Tərəfdaşlıq Xartiyasının növbəti 6 ay ərzində hazırlanması məqsədilə iki ölkə arasında Strateji İşçi Qrupu çərçivəsində enerji, ticarət və tranzit daxil olmaqla, regional bağlantılar, süni intellekt və rəqəmsal infrastruktur daxil olmaqla iqtisadi sərmayə, eləcə də müdafiə, təhlükəsizlik və terrorla mübarizə kimi sahələrin prioritetləşdirilməsi planlaşdırılır.

Vaşinqtonda ikitərəfli və üçtərəfli görüşlərdən sonra Azərbaycan

nın media nümayəndələrinə müsahibəsində Prezident İlham Əliyev bu memorandumu yüksək qiymətləndirərək, sənədin böyük əhəmiyyəti olduğunu bildirib. Dövlət başçısı qeyd edib ki, Azərbaycan tərəfini təmsil edəcək tərkib artıq müəyyən olunub: "Biz öz təkliflərimizi irəli sürəcəyik. Artıq mənim səfərim çərçivəsində Amerikanın bir neçə aparıcı şirkəti ilə görüşlər keçirilmişdir. Yəni biz vaxt itirmək istəmirik. Onsuz da əvvəlki administrasiya dövründəki dörd ili mən itirilmiş illər kimi qiymətləndirirəm. Çünki əfsuslar olsun ki, Bayden administrasiyası zamanı Amerika-Azərbaycan əlaqələri Azərbaycan-Ermənistan əlaqələrinin girovuna çevrilmişdi".

Bu sənəd iki ölkə arasında müxtəlif sahələrdə əməkdaşlıqları genişləndirməklə, ABŞ investorlarının Azərbaycanda yeni sahələrə sərmayə yatırmalarına imkan yaradacaq. Bu da Azərbaycana xarici valyutanın gəlməsi ilə yanaşı, amerikalı sərmayədarlara yeni imkanlar açacaq. Bu barədə danışan ABŞ Dövlət Departamentinin sözçüsü

Temmi Bryus da ABŞ-nin imzaladığı ikitərəfli iqtisadi sazişlərin Amerika şirkətləri üçün yeni imkanlar açdığını bildirib.

Ağ Evdə imzalanan, ədalətsizliyə son qoyan, tarixi əhəmiyyətə malik, iki ölkə münasibətlərinin müsbət istiqamətdə inkişafına təkan verən digər sənəd isə "Azadlığa Dəstək Aktı"na 907-ci düzəlişin ləğv olunmasıdır. 1992-ci ildə ABŞ Konqresi tərəfindən "Azadlığı müdafiə aktı"na əlavə edilən və ölkəmizə ABŞ-nin birbaşa dövlət yardımını qadağan edən qanunvericilik aktı 2001-ci ildə 11 sentyabr hadisələrindən sonra Azərbaycanın beynəlxalq terrorizmlə mübarizədə dəstəyini təmin etmək məqsədilə Konqres tərəfindən prezidentə düzəlişin hüquqi qüvvəsini dayandırmaq səlahiyyəti verildi. Bu üçün hər il Ağ Ev rəhbərləri tərəfindən onun tətbiqi dayandırılırdı. 2023-cü ildə qəbul edilən "Ermənistanı müdafiə aktı" çərçivəsində isə Co Baydenin hakimiyyətinə təsadüf edən 2024-2025-ci illərdə ABŞ Prezidentinin bu aktın tətbiqini dayandırmaq səlahiyyəti də ləğv

edildi. Bu da təbii ki, Bayden administrasiyanın Azərbaycana qarşı məkrli, qərəzli, ermənipərəst siyasətindən qaynaqlanırdı.

Prezident İlham Əliyevin Donald Trampın ilk görüşündə ABŞ Prezidenti tərəfindən 907-ci düzəlişin tətbiqinin dayandırılması barədə sərəncam imzalandı. Azərbaycan-ABŞ münasibətlərinə kölgə salan lazımsız düzəlişi Donald Trampın Prezident İlham Əliyevlə görüşü çərçivəsində ləğv etməsi isə əhəmiyyətli rəmzi mənə daşıyır. Azərbaycana qarşı tarixi ədalətsizliyin aradan qaldırılmasına, eyni zamanda iki ölkə arasında əlaqələrin təmiz, ağ səhifədən başlamasına imkan verdi.

907-ci düzəlişin tətbiqindən danışan dövlətimizin başçısı da onun ləğvini tarixi hadisə adlandıraraq, Ölkə rəhbəri qeyd edib ki, 2001-ci ildə bu sanksiyalar dayandırılıb, çünki ABŞ Hökumətinin Əfqanıstanda Azərbaycanın köməyinə ehtiyacı var idi: "Biz isə çox vacib nəqliyyat yollarını, "Şimal Paylayıcı Şəbəkə" adlanan əlaqəni təmin etdik. Bu, təkəcə hava uçuşla-

rı deyil, həm də quru və dəniz nəqliyyatını əhatə edirdi. Sonra hər il Amerika prezidentləri bu düzəlişin qüvvəsini dayandırırldılar, 2023-cü ilə qədər".

Prezident İlham Əliyev 2023-cü ildə bu düzəlişin dayandırılmadığını və Azərbaycana qarşı sanksiyaların yenidən qüvvəyə mindiyini də diqqətə çatdırdı. Dövlət başçısının da qeyd etdiyi kimi, bu, Azərbaycana mənfi münasibətin və nankorluğun zirvəsi idi.

Səfər çərçivəsində dövlətimizin başçısının və ABŞ Prezidentinin xüsusi elçisi Stiv Uitkoffun iştirakı ilə SOCAR-la "ExxonMobil" şirkəti arasında "Əməkdaşlıq haqqında Memorandum" da imzalanıb. Bu sənəd isə şirkətlər arasında mövcud olan müsbət əlaqələri möhkəmləndirməklə, Azərbaycanda həm qeyri-ənənəvi, həm də ənənəvi neft və qaz imkanlarının dəyərləndirilməsi istiqamətində potensial əməkdaşlıq sahələrini ehtiva edir.

Ümumilikdə Donald Trampın hakimiyyətə gəlməsindən sonra Azərbaycan və ABŞ münasibətlərinin inkişafı müsbət dinamika

qayıdıb. ABŞ liderinin öz sosial media hesabında Prezident İlham Əliyevin III Şuşa Qlobal Media Forumundakı çıxışından paylaşım etməsi, eyni zamanda Ağ Evin rəmzi açarını İlham Əliyevə təqdim etməsi və bunu nadir hallarda etdiyini deməsi prezidentlər arasında dostluq münasibətlərindən xəbər verir. Prezident İlham Əliyev də Trampın altı ay ərzində Afrikada, Asiyada və Cənubi Qafqazda qeyri-mümkün görünən işlər gördüyünü bildirərək Ağ Ev rəhbərinin sülh gətirdiyini və ortaya nəzərəçarpan nəticələr qoyduğunu vurğulayıb.

Beləliklə, səmimi və dostluq şəraitində keçən tarixi görüşün nəticələri, əldə olunan razılaşmalar, ölkə liderlərinin münasibətləri Azərbaycan və ABŞ arasında yeni səhifə açmaqla dövlətlərarası əlaqələrə müsbət təsir göstərəcək, müxtəlif sahələrdə əməkdaşlıqların genişləndirilməsinə, münasibətlərin müsbət məcrada inkişafına təkan verəcək.

Ə.QARDAŞXANOVA,
"Azərbaycan"